25. රජරට ශිෂ්ටාචාරයේ වාරි පද්ධතියේ සංවර්ධනය පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක අධ්‍යයනයක්.

වයි.පී.එම්.එස්.වික්‍රමසිංහ

හැඳින්වීම

සරල දිවිපෙවෙතකට හිමිකරුවන් වන ආදි මිනිසා කාලයාගේ ඇවෑමෙන් මතුවන සංකීර්ණ මානව අවශ්‍යතා හා වුවමනා මත ශිෂ්ටාචාරවත් සංස්කෘතියකට හිමිකම් කීමේ වරම උදාකර ගනී. සංකීර්ණ මානව අවශ්‍යතා සාධනය කරගනු වස් විවිධ ජිවන මංපෙත් ඔස්සේ පරිවර්තනයන්ට ලක්වීම සාමාන්‍ය සම්ප්‍රදායයි. ඒ අනුව මිනිසාගේ මුඛ්‍යතම අභියෝගය හා අවශ්‍යතාවය වන ජීවනෝපාය සරිකරගනු වස් අනුගමනය කළයුතු සෑම සාධනීය පියවරයන්ම අනුගමනය කරන්ට පසුබට නොවීය.ආර්ථිකමය සමෘද්ධිය උදාකරගනු පිණිස මිනිස් ශ්‍රමයෙන් නිර්මිත එක් අපූර්ව මානව කෘතියක් ලෙස වාරිමාර්ග පද්ධතිය පිළිබඳ සාඩම්බරයෙන් සාකච්ඡා කළ හැකිය. යුගයක අනන්‍යතා ප්‍රතිමූර්තියක් බඳු වාරි නිර්මාණයේ ආරම්භක අවධිය සරල මට්ටමින් ඇරඹී ඉන්පසු ක්‍රමික හේතු සාධකයන්ගේ බලපෑම මත විකාශනය වෙයි. වාරි නිර්මාණයන් සඳහා රාජ්‍යත්වයේ ආරම්භයේ පටන් රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ලද බව සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයෝ ද සාධක සපයයි. එකී විසල් වාරි නිර්මාණයන් අතරින් රජරට ශිෂ්ටාචාරය හෙවත් වැව්බැඳි රාජ්‍ය මූලික කරගත් වාරි පද්ධතියේ ප්‍රාරම්භක යුගයේ පටන් තත්කාලීන සංවර්ධනයක් වාරි ක්‍රම විකාශනයේ දී අපට ප්‍රත්‍යාවර්ථ වේ. එනම් එම සංවර්ධනය පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක සාහිත්‍යගත ප්‍රවේශයන් ඔස්සේ වැඩිදුරටත් විමර්ශනයක යෙදීම මෙම ලිපිය තුළින් ඉදිරියේ දී අපේක්ෂා කෙරේ.

ක්‍රමවේදය

හුදෙක් මෙම පර්යේෂණය සඳහා දත්ත එක්රැස් කිරීමේදී භාවිත කරන ලද ක්‍රමවේදය ක්ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණයයි. එනම් විශේෂයෙන් ම සාහිත්‍යගත සාදක පදනම් කොටගෙන සංසන්දනාත්මක වශයෙන් මෙම පර්යේෂණය ගොනුකොට ඇත.

විමර්ශනය

"රජරට ශිෂ්ටාචාරය" යනුවෙන් ව්‍යවහාර කරන ජලාශ්‍රිත ශිෂ්ටාචාරය අනුරාධපුර හා පොළොන්නරුව මූලික කොටගත්තකි. වැව්බැඳි රාජ්‍ය යනුවෙන් විරුදාවලී ලැබීම තුළින් අපට මෙම රාජ්‍ය තුළ පැවති වාරි නිර්මාණයන්ගේ මෙහෙවර කවරක්නම් වන්නට ඇතිදැයි සිතාගැනීම එතරම් දුෂ්කර නොවේ. මෙකී කලාපය තුළ විහිදී පැවති ජනාවාසවල පාරිභෝගික ජල අවශ්‍යතාත් කෘෂි යැපුම් රටාව සඳහා අවැසි ජලයත් එක්රැස්කර තබාගැනීමේ අවශ්‍යතාව මත එකල සමාජයේ විසූ ජනයාගේ දැනුමට සාපේක්ෂව ජලය එක්රැස්කර තබාගැනිම සඳහා කුඩා වැව් තනා ගත්තා යැයි සිතීම සාධාරණය. පෙර සිරිත පදනම් කොට එදා රාජ්‍ය පාලකයන් රටේ සශ්‍රීකත්වය උදෙසා සිය රාජ්‍යත්වයේ යුතුකම මැනවින් පසක් කරගෙන සිටි බවට මේ වාරි නිර්මාණයෝ සාක්ෂ්‍ය දරයි. ඉතා සුළු පරිමාණයෙන් පැවති වැව් මහාවිසල් වැව් දක්වා පරිවර්තනය වීම සඳහා දේශපාලනික අනුග්‍රහය තුළින් ලද පිටුබලය ද වෙසෙසින් සිහිපත් කළ යුතුය. එනම් වැවක් යනු සාමූහික ජන ප්‍රජාවකගේ ශ්‍රමය වැගිරීමකින් ලද සංකීර්ණ වූත් ස්වාභාවදහම් අභියෝගයට මිනිසා විසින් දක්වන ලද සාර්ථක ප්‍රතිචාරයකි.

වාරි පද්ධතියේ ආරම්භය පිළිබඳ සඳහන් කිරීමේදී එහි ප්‍රාරම්භක අවස්ථාව කුඩා ගම් වැව් ඉදිකිරීමයි. කෘෂිකාර්මික හා අනෙකුත් අවශ්‍යතා සඳහා ජලය රැස්කර තබා ගැනීමේ

අරමුණින් මුලින්ම ගම්වැව් හෙවත් කුඩා වැව් ඉදි කෙරිණ. ක්‍රමයෙන් ජනගහන වර්ධනයත් සමඟ දියුණු තාක්ෂණ ක්‍රම මගින් ගංගාවල් ඔයවල් හරස්කර, අමුණු මඟින් ජලය හැරවීම, ඇල මාර්ග මගින් විශාල වැව් කරා ගෙන යාම දක්වා පරිවර්තනය විය. බොහොමයක් සිදුවීම් සම්බන්ධව තොරතුරු වාර්තා කරන සාහිත්‍ය මූලාශ්‍ර විශේෂයක් වන වංසකතාවලදී මෙම වාරි ආරම්භක නිර්මාණයන් පිළිබඳ එතරම් වැදගත් තොරතුරු වාර්තා නොකරයි. එම අඩුව මග හරවාලමින් ක්‍රි.ව 1, 2, 3 සියවස්වලට අයත් ශිලාලිපිවල වංසකතාවේ සඳහන් නොකරන වැව් 150 පමණ පිළිබඳ තොරතුරු අනාවරණය කරයි. බහුතරයක් ආගමික පූජාකිරීම් ගැන සඳහන් කරන මෙම ශිලාලිපිවලින් මගහැරී ගිය වැව් විශාල සංඛ්‍යාවක් පවතින්නට ඇතිබව නිසැකය. රජරට ප්‍රදේශයේ හැම ගමකම පාහේ වැවක් තිබූ බවට සාක්ෂි වේ. එසේම ක්‍රි.ව 5 සියවසේ සමන්තපාසාදිකාවේ බුද්ධඝෝෂ හිමි දක්වන කරුණු අනුව විශාල මෙන්ම කුඩා වැව්ද, පුද්ගලයන් සතු වැව් නඩත්තු හා පාලක නීති ගැන අන්තර්ගතය. මේ සියල්ලෙන්ම අපට පසක් වන්නේ සාමූහික හා පුද්ගලික ශ්‍රමයෙන් එකල කුඩා වැව් ඉදි කරන්නට ඇති බවයි.

තවද ලංකාවේ පූර්ව රාජ්‍ය සමයේ වාරි මාර්ග කටයුතු පැවති බවට මින් ප්‍රතීයමාන වේ. නමුදු විජය රජතුමා සමග පැමිණි අනුරාධ නම් ඇමතිවරයා වැවක් කරවන ලද බව සඳහන් වුවත් එය මෙතෙක් හදුනාගෙන නොමැත. පූර්ව ඓතිහාසික අවධියේ දේශපාලනික වශයෙන් යම් යම් ඒකකවල ගොඩ නැගෙමින් පැවතියේ පාලකයන් මුල්කරගත් සංවිධානගත වීමය. එකී පාලනය තුළ එම ප්‍රධානීන්ගේ මූලිකත්වයෙන් යම් වාරි නිර්මාණයන් කරන්නට ඇත්නම් ඒවා හුදෙක් ප්‍රාදේශියත්වයෙන් බැහැරව එනම් ඊට වඩා සුළු වශයෙන් හෝ විශාලත්වයෙන් යුතු වැවක් ඉදිකරන්නට ඇත. ඒ මන්ද යත් ගම් වැවක් ඉදිකිරීමට වඩා ජනයා විශාල වැවක් ඉදිකිරීමට එකල ප්‍රධානියාට සහයෝගය ශ්‍රමය පහසුවෙන් ලබාගන්නට ඇතැයි සාධාරණ නිගමනයක් මෙහිදී ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

රාජ්‍ය අනුග්‍රහය මත කලින් කලට වාරි නිර්මාණයන්ගේ පුළුල් පරිවර්තනයක් ප්‍රධාන අවස්ථා 4 යටතේ හදුනාගත හැකිය.

01. ග්‍රාමවාපී අවදිය

02. ධාන්‍යවාපී අවදිය

03. මහාවාපී අවදිය

04. සමුද්‍රවාපී අවදිය

ග්‍රාමවාපී අවදිය ලෙසින් අප හඳුන්වන්නේ කුඩාගම් වැව් ඉදිකිරීමේ අවධියයි. ග්‍රාමීය මට්ටමින් ඉදිකරන ලද කුඩාගම් වැව් කොතෙකුත් රජරට ජනපද ආශ්‍රිතව පවතින්නට ඇතැයි විශ්වාස කළ හැකිය .මෙසේ ගම් වැවකට වඩා මදක් විශාල ලෙස තනවන ලද ආදිම වැව්වලින් එකක් ලෙස අනුරාධපුරයේ අභය වැව හෙවත් බසවක්කුලම වැව හැදින්වීමට පිළිවන. පණ්ඩුකාභය රජු විසින් කරවන ලද ප්‍රධාන වැව් 3 ලෙස **ජයවැව, ගාමිණී වැව, අභය වැව** වංශකතාව හෙළිදරව් කරයි. සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයේ මුල්ම ප්‍රධාන වැව ලෙස දක්වන මෙම අභය වැව වත්මන් ස්වරූපයෙන් අද අප හඳුනාගැනීමට ප්‍රථම පසුකාලීන අදියරයන් ඔස්සේ සංවර්ධනයට ලක්ව පැමිණි බව කිව යුතුය.

පණ්ඩුකාභයගෙන් පසු ඔහුගේ මුණුබුරන් වන දේවානම්පියතිස්ස සහ මහානාග යන අය වැව් කරවන ලද බව වාර්තා වේ. දේවානම්පියතිස්ස රජුගේ සොහොයුරෙකු වූ මහානාග **"තරච්ච"** නම් වැවක් පිළිබඳ අධීක්ෂණ කටයුතු කරන ලදැයි මහාවංසයේ වැඩි දුරටත්

සදහන් ය. දේවානම්පියතිස්ස රජතුමා විසින් කරවන ලදැයි සැලකෙන තිසාවැව ද ඇතුළු ව ක්‍රි.පූ 1 ශතවර්ෂය වනවිට නුවර වැව ද අනුරාධපුර රාජ්‍යයේ වාරිමාර්ග පද්ධතියට එකතුව හමාර ය. උක්ත සදහන් කළ **බසවක්කුලම, නුවර වැව, තිසා වැව** යන මේ වැව් ත්‍රිත්වයම ගම් වැව්වලට වඩා තරමක් විශාල බවද අවධාරණයෙන් කිව යුත්තකි. ජනප්‍රවාදගත කරුණක් ලෙසින් දුටුගැමුණු කුමාර අවධියේ බුලතා නම් යෝධයෙකු විසින් මහියංගණය අසල සොරබොර වැව කරවන ලදි. ගම්වල සිටි ප්‍රභුවරු, ධනවතුන් ආදින් එලෙස පුද්ගලිකව වැව් කරවීමට දායකත්වය ලබා දී ඇත. ශිලාලේඛනවල "**පරුමක**" නමින් හදුන්වන්නේ එවැනි වාරි කර්මාන්ත ඉදිකරවන ලද පුද්ගලයන් ය. ඔවුහු ගම්වල සිටි ප්‍රභුවරුන් ය. පුද්ගලික වැව් හිමියන් සෙල්ලිපිවල හදුන්වා ඇත්තේ **වවි හමික** හෙවත් **වපි හමික** යනුවෙනි.

මින්පසු වාරි සංවර්ධනයේ දෙවන අදියර වන මහාවාපි යුගය හදුනාගත හැකිය. අනුරාධපුර වාරි කර්මාන්ත වර්ධනයේ මහාවාපි අවධිය ක්‍රි.ව 1 සියවසේ පමණ ආරම්භ වේ. ක්‍රි.පූ 1 වන සියවස අවසාන සමයේ එතෙක් පැවති ග්‍රාමීය වැව් සංකල්පය විශාල වාරි නිර්මාණ දක්වා පරිවර්තනය වීමට විවිධ සමාජයීය හේතු සහ ග්‍රාමීය වැව්වල දුර්වලතාවයන් හේතු විය. රජුගේ මැදිහත් වීමෙන් ප්‍රමාණයෙන් විශාල වාරි මාර්ග ඉදිකිරීමේ කටයුතු නිශ්චිත වශයෙන්ම ආරම්භ වන්නේ ක්‍රි.ව 67-111 වසභ රජුගේ රාජ්‍ය සමය තුළය. දේශපාලනික ස්ථාවරත්වය පදනම් කරගනිමින් ජල දේශපාලන මූලධර්ම අනුව ජලය මැනවින් කළමනාකරණය කළ ප්‍රථම රජු වූයේ වසභ රජුය. එම වාරි නිර්මාණයන් තුළින් වියළි කලාපය සම්පූර්ණයෙන්ම ආවරණය කරන ලදී. එහිලා 44 වසරක දීගු රාජ්‍ය සමය තුළ වාරි නිර්මාණයන්ගේ කැපී පෙනෙන පරිවර්තනයකට බදුන් වේ. මෙතුමා විසින් වැව් 11 හා ඇළමාර්ග 12 කරවන ලද බව වංසකතා සාහිත්‍යයේ සදහන්ය. මහවැලි ගගේ අතුශාඛාවක් වූ අඹන් ගග ඇළහැරදී හරස්කොට ඇළහැර ඇළ ඉදිකර කිලෝමීටර 24 දුර මේ ඇළමාර්ගය ගමන් කරවයි.

මෙතෙක් අනුරාධපුර මල්වතු ඔය ආදි ගංගා නිම්නවලට සීමාවී තිබූ වාරි මාර්ග මහවැලි ගං ප්‍රදේශය දක්වා පැමිණේ. මහවැලි ගගේ ප්‍රධාන ශාඛාවක් වූ අඹන් ගග හරස්කර වේලි බැදිමට තරම් මෙකල පුනර්ජීවනයක් ඇති වේ. විසල් වාරි නිර්මාණ ඉදිකිරීමට මෙතුමා පෙළඹ ඇත්තේ දකුණු ඉන්දියාවේ විශාල දුර්භික්ෂයක් පැතිර යාමෙන් ධාන්‍ය හිගයක් ඇතිවීම නිසා ධාන්‍ය වලට ඉල්ලුම වැඩි වීම නිසාවෙනි. එම අවශ්‍යතාව අනුව ඉල්ලීම වැඩි නිසා කලාපයේ අවශ්‍යතාවය පිරිමසා ගැනීමට විශාල වාරි ඉදි කරමින් නිෂ්පාදන කාර්ය ශක්තිමත් කළ බව කිව හැකිය. තවද වසභ රාජ්‍ය සමය "**උම්මග්ග ජල මාතිකා**" එනම් උමං ජල මාර්ග ඉදිකලා යැයි සැලකෙන ඇතැම් වැව්වල වට ප්‍රමාණය සැතපුම් 2 හෝ ඊටත් වැඩිවූ බව සී. ඩබ්ලිව් නිකලස් මහතා දක්වයි. මහාවංසයට අනුව වසභ රජතුමා කළායැයි සැලකෙන වාරි නාමාවලියකි. **මයෙන්ති වාපි (මහවිලච්චිය), රාජප්පුල, මහකොළ, අම්බගාමක, මහානිකවිට්ටි, මහාරාමා, කේහාල, කාලිවාපි, වාතමංගණ, අග්ගිවඩ්ඩමානක වාපි** යනුවෙනි.

මහාවාපි අවධියේ තවත් සංධිස්ථාන යුගයක් ලෙස මහසෙන් සමය පෙන්වාදිය හැකිය. වසභ රජු කළ නිර්මාණයන්ට වඩා විසල් වැව් මෙතුමා කරවයි. මහාවංසයේ 37 වන පරිච්ඡේදයේ ගාථා 4ක් මොහු සදහා වෙන් කරයි. ඒ අනුව වැව් 16 හා එක් ඇළ මාර්ගයක් මෙතුමා කරයි. **පබ්බතන්ත ඇළ** එකකි. වසභ රජු කිලෝමීටර 24 කැපූ ඇළහැර ඇළ කිලෝමීටර 44 දක්වා දීර්ඝ කරයි. ඇළහැර ඇළ මගින් මින්නේරි, හුරුළු, කවුඩුළු වැව් ඒකාබද්ධ කරයි. මෙය ලංකා වාරි ඉතිහාසයේ දැවැන්ත සංධිස්ථානයකි. මහසෙන් සමයේ ඉදිවූ මින්නේරි වැවට ජලය සැපයුවේ අඹන් ගග හරහා වේල්ලක් බැද තල්වතු ඇළ මගින්

යැයි වංසකතාවේ එයි. එසේම මින්නේරි ව්‍යාපාරය බිහිකලේත් වසභගේ ඇළහැර ඇළ විශාල කිරීමෙන් බව සී.ඩබ්ලිව් නිකලස් මහතා දක්වයි. මින්නේරි වැව් බැම්ම දිගින් සැතපුම් එකයි කාලකි. උස අඩි 44කි. කුඹුරු අක්කර 4000ට වැඩි ප්‍රමාණයක් වගාකළ හැකිය. යාන්ඔයේ ජලය යොමු කිරීමෙන් ඉදිකරන ලද විශාල වාපින් නිසා මහසෙන් රජුගේ කාලයේ දිවයිනේ ඊසානදිග ප්‍රදේශයේ පැවති කෘෂි සමෘද්ධිය ද මෙමගින් සනාථ වේ. මහසෙන් රජුගේ වාපීන් අතර **මාගල්ල, හුරුළු, මහකනදරා, මාමිණිය, කෝකවාක, මොරවැව, රත්මල්කඩ, මහාදාරගල්ල** යනාදී මහාවාපි ගැන වංසකතාවේ ප්‍රකාශ කෙරේ.

මහාවාපි යුගයේ විශිෂ්ටතම අවධියක් ලෙස ධාතුසේන අවධියේ ඇතිවන වැව්වල හා ඇළමාර්ග ඉදිකිරීමේ සංකීර්ණත්වයක් ප්‍රතීයමාන වේ. මහාවංශයේ 38 වන පරිච්ඡේදය 45 වන ගාථාවෙන් අටළොස් වැවක් කළ බව සඳහන්ය. මෙයින් කලා බළළු, යෝධ ,මා එළිය ,මැද්දෙකැටිය ,මාදතුගම ආදී වැව් හදුනාගෙන ඇත. කලා වැවෙන් ආරම්භව අනුරාධපුර තිසා වැව දක්වා සැතපුම් 54 දුරක ජල කදක් ගෙනගිය ජයගග යනු ධාතුසේන රජුගේ වැදගත් වාපි නිමැවුමකි. බොහෝ තැන්වල අඩි 40 පළල ජයගගේ මුල් සැතපුම් 17 ජලබැස්ම සැතපුමට අගල් 6 පමණය. ඉතා සුළු ජල බැස්මක් ,භූගෝලීය හා සමෝච්ච රේඛා පිළිබඳ මනා දැනුමකින් මෙය නිමවීමට අතීත මුතුන් මිත්තන්ට හැකියාව තිබුණි. .ඇළ බැම්මට හානි නොවන සේ වක් මාර්ග ඔස්සේ ජලය ගලා යාමටත් දෙපස ගස් ඉදිකිරීමෙන් ජලය වාෂ්ප වීම අවම කිරීමටත් වග බලාගෙන ඇත. සැබවින්ම ජලමාර්ග තාක්ෂණයේ ශ්‍රේෂ්ඨතම සංවර්ධිත අවස්ථාවක් ලෙස ජයගග හැඳින්වීමට හැකිය.

කලාවැව යනු ධාතුසේන රජුගේ තවත් වාපි මෙහෙයුමක නොමැකෙන තිළිණයකි. ගෝණ නදිය හරස්කොට ඉදිකර කලා බළළුවැව නුවර කලාවිය ප්‍රදේශයේ සංවර්ධනයට ඉටුකරන ලද්දේ අනුපමේය මෙහෙයකි. වැවේ වානෙන් පිටවන මහා ජලකද වාන සිට මුහුද දක්වා යන මග "කලාඔය" සේ සලකයි. මෙම කලාවැවේ වැව් බැම්ම සැතපුම් තුන් කාලක් ද උස අඩි 40කි. අක්කර 6380 වපසරියක විහිදේ. ජල ධාරිතාවය අඩි 702678කි. අතීතයේදී මෙම වැවෙන් අක්කර 7000 පමණ ප්‍රදේශයක ගොවිතැන සරිකරයි. ධාතුසේන රජුගේ ප්‍රධාන වාපින් අතර මන්නාරම් දිස්ත්‍රිකයේ වත්මන් යෝධවැව හා එයට ජලය ලබා ගැනීමට මල්වතු ඔයේ සිට සැතපුම් 17 දුර තැනවූ ඇළද වැදගත් ය. යෝධ වැව සැතපුම් 7 1/2 පමණ බැම්මක් චාපයක හැඩයට ඉදිකරන ලද මහා වැවකි. සහල් නැලිය ලෙසින් ද හඳුන්වන මෙහි උස අඩි 14කි.

මහාවාපි යුගයේ වැව් ඉදිකළ චරිතයකි. එවැනි මුගලන් රජු. එතුමා මල්වතු ඔය හරස්කර අමුණු බඳවා වැව් 3 කළ බව වංසකතාවේ මෙන්ම සෙල්ලිපිවල ද සඳහන් ය. ඒ අනුව 6 සියවසේ කරවන ලද පත්තපාසාන (නාච්චදූව) හා පදවිය වැව් වැදගත්ය. අනුරපුර විශාලම දෙවන වැව පදවිය වැවයි. පිරුණු විට වැවේ සම්පූර්ණ ජල ප්‍රමාණය අක්කර අඩි 85000කි. ආරම්භයේ ධන වාපි ද පසුව පදී වාපි යනුවෙන් හැඳින්වූ මෙහි බැම්ම මුහුදු මට්ටමේ සිට අඩි 350 ඉහළය. විශේෂත්වය වැලි සහ මැටි මිශ්‍රිත පස් භාවිතයෙන් කළ වැව් බැම්ම සඳහා ඈතක සිට පස් ගෙනෙන්නට ඇති අතර කුර මගින් පස් තද කිරීමට ගවයන් දහස් ගණන් යොදාගන්නට ඇතැයි උපකල්පනය කළ හැකිය. නැගෙනහිර වැව් බැම්ම සැතපුමක් පමණ දීර්ඝ වන අතර බටහිර බැම්ම සැතපුම් එකයි කාලකි.

ෂෂ වැනි මුගලන් රජුගේම නිර්මාණයක් වන පත්තපාසාන හෙවත් නාච්චදූව වැව මල්වතු ඔය සහ එහි අතු ශාඛාවක් වන මාමිනිය ඔය ආශ්‍රිතව කරඇත. සැතපුමක් පමණ වන වැව් බැම්ම උස අඩි 35කි. අක්කර 4408 ප්‍රදේශයක විහිදී කුඹුරු අක්කර 4200 වපසරියක වගා කටයුතු සාරවත් කරයි. ෂ වැනි අග්බෝ රජු මහාවාපි අවධියට අයිති වැව් ඉදිකළ

නරපතියෙකි. මහවැලි ගඟ හරස්කර මිණිපේ අමුණ හා ඇළ කරවයි. එලෙසම හිරිවඩ්ඩමානක හා කුරුළු වැව කරවන ලද්දේ මෙතුමාය.

මීළගට ධාන්‍යවාපි අවධිය හෙවත් පොකුරු වැව් පිළිබද විමසමු. එකිනෙකට සම්බන්ධ වන වාරි ජාලයක මහා වැවක් ඉදිකර සාගරයට ජලය යාම වලක්වන විශාල වැවකට ජලය හරස් කිරීමකි. එවැනි වැවක් ලෙස II වැනි අග්බෝ රජු කළ කන්තලේ වැව සඳහන් කළ හැකිය. අක්කර 3263 භූමි ප්‍රමාණයක පැතිරෙන අතර වැව් බැම්ම අඩි 52 1/2 තරම්ය. දිවයිනේ වාරි පද්ධතියේ උසම වැව් බැම්ම ලෙස කන්තලේ වැව සඳහන්ය. මින්නේරියෙන් ඇරඹෙන සැතපුම් 29 දිග ඇළකින් මෙයට ජලය සැපයේ. මේ රාජ්‍ය සමය වාරිමාර්ග ඉතිහාසයේ ප්‍රථම ස්වර්ණමය යුගය වශයෙන් සැලකෙනු ලැබේ. මෙතුමාගෙන් පසු 8, 9, 10 සියවස්වල විශාල වාරිමාර්ග ඉදිකිරීම අල්පය. නිශ්චිතව කිව නොහැකි සාදක නිසා මෙතැන් පටන් විශාල වැව් සම්බන්ධ තොරතුරු ඉතාමත් සීමාකාරීය.

ලංකාවේ වාරි මාර්ග ඉදිකිරීම් වල පෘථුල ,සංකීර්ණ මහාපරිමාණ අවධිය වන්නේ මහා පරාක්‍රමබාහු රජ සමය නියෝජනය කල පොළොන්නරු යුගයයි. වංසකතාගත තොරතුරු අනුව එතුමාගේ වාපි කටයුතු අදියර දෙකකින් සිදුවේ.

01 අදියර : දක්ෂිණ දේශයේ පාලකයාව සිටි විට කළ වාරිමාර්ග

02 අදියර : අගරජු වශයෙන් පොළොන්නරුවේ සිටි විට කළ වාරිමාර්ග

"අහසින් වැටෙන එක දියබිඳ කුඩු ලෝකෝපකාරයෙන් තොරව මුහුදට යා නොදෙව්" යන මහා පරාක්‍රමබාහු රජුගේ ප්‍රකාශයයෙන් ඔහු ජලය උපරිම ආකාරයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගත් බවත් සිය රාජ්‍යය ප්‍රතිපත්තීන් සඳහා තම අභිමතාර්ථ සාධනයට මැනැවින් ආරෝපණය කරගත් ආකාරයත් ප්‍රකට ය.

මේ රජු පඬා වැව ප්‍රතිසංස්කරණය කර විශාල කරයි. වැව් 53 ඉදිකිරීම හෝ ප්‍රතිසංස්කරණය කළ බව කියවේ. දක්ෂිණ දේශය හරහා ගලායන දැදුරු ඔය ස්ථාන තුනකින් හරස්කොට අමුණු බැදවූ බව වංසකතාවේ එයි.

01. සූකර නිජ්ජර අමුණ : එබලවපිටිය ස්ථානයෙන් බිඳින ලද අතර මාගල්ලේ වැව වෙත ගෙනගිය බව සඳහන්ය.

02. දෝරදත්තික අමුණ : හක්වටුනා , කිඹුල්වානා ඔය එකතුවන දෙමෝදර ස්ථානයේ බැදි අතර එහි ජලය තලගල්ල (තිලගුල්ලක වාපි) වැවට ගෙනයයි.

03. කොට්ටබද්ද අමුණ : මෙනමින් කරන ලද අමුණ හදුනාගෙන නැත.

02 වන අදියර යටතේ වාරිමාර්ග ඉදිකිරීමේ පෘථුල හා සංකීර්ණ සමය උදාවේ. විශාල වැව් ඉදිළේ වැව් කිහිපයක් ඒකාබද්ධ කරවමිනි. පුරාතන ශ්‍රී ලංකා වාරි මාර්ග සභ්‍යත්වයේ මුදුන් මල්කඩ ලෙස ඉදිවන පරාක්‍රම සමුද්‍රය රජරට ශිෂ්ටාචාර සමයේ ඉදිවූ දැවැන්තම වැවය. මහා පරාක්‍රම සමුද්‍රය වැව තෝපා, දුඹුටුලු, එරබදු වැව් 03 ඒකාබද්ධ කරයි. මෙහි වැව් බැම්මේ දුර සැතපුම් 8 1/2 කි. අක්කර 5350 භූමියක පැතිරේ. ජල ධාරිතාවය අක්කර අඩි එක්ලක්ෂ නවදාහක් තරම්ය. මෙහි ජලය කුඹුරු වෙත ගලායාම සඳහා ඉතා සංකීර්ණ ඇළවල් කිහිපයක් ද මේ සමයේම ඉදිකරන අතර චූලවංශයේ ඒවා ගම්භීර, හේමාවති ,නීලවාහිනී, යුංගහද්‍ර, චම්පා, යමුනා, සරබූ, නේරංජන ආදී ලෙසය. මේවායින් සිංහල සංස්කෘතිය ඉන්දියානු ආභාසය සමග සම්මිශ්‍රණය වූ ආකාරයද ප්‍රකට වේ. පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ සමයේ ඇතිවූ ආර්ථික සමාජීය හා ආගමික සමෘද්ධිය උදෙසා රටේ ස්වයංපෝෂිත බව සෘජුවම බලපෑ

බවත් ඒ සඳහා අවශ්‍ය ශක්තිය, ධෛර්යය පරාක්‍රමබාහු රජුට ලබාගැනීමට හැකිවූයේ ඔහු විසින් අනුගමනය කරන ලද වාරි මාර්ග සංවර්ධනය කේන්ද්‍ර කරගත් කෘෂි ආර්ථික නගා සිටුවීමේ ක්‍රියාවලියයි. මහවැලි ගඟේ අතුශාඛාව වූ අඹං ගඟ අංගමැඩිල්ල ස්ථානයේදී හරස්කර මෙයට ජලය ලබාගෙන තිබේ. වැව් බැම්ම උස අඩි 40කි. අක්කර 18,200 කෘෂිකාර්මික භූමින් සඳහා ජල ධාරිතාවයක් සතුය. වංසකතාවේ මේ සුවිසල් නිර්මාණය **"මහා සමුද්‍ර"** ලෙස නම් කරයි. වංශකතාවට අනුව එක් දවසින් වැවක් කරවූ අතර එය **"ඒකහාවාපි"** වෙයි. මතිසාගරය, මහින්ද තටාක, පරාක්‍රම සාගරය යන වැව්ද , ගෝමති , කාලිංග යන ඇළමාර්ග කරවූ බව වාර්තා වේ. මෙතුමාගේ වාපි නිර්මාණ සංඛ්‍යාත්මකව වංසකතාවේ මෙසේ දක්වයි. මහවැව් = 163, කුඩාවැව් = 2376, අමුණු = 165, ඇළමාර්ග = 3910, ගල් සොරොව් = 340.

මහා පරාක්‍රමබාහු රජුගෙන් පසු එතරම් සුවිසල් වාපි නිමැවුම් පිළිබඳ අවධානයක් පාලකයන් යොමුකර නැත. චූලවංශයට අනුව පරාක්‍රමබාහු රජුගෙන් පසු මෙරට වාරි කර්මාන්තයේ දියුණුවට සම්බන්ධ වූ රජවරුන් ගැන සාක්ෂි කිසිවක් සඳහන් නොවේ. පරාක්‍රමබාහු රජුගෙන් පසු ඇතිවූ අස්ථාවර දේශපාලන තත්ත්වයේ දීර්ඝකාලීන ප්‍රතිඵල මත වාරි පද්ධතියේ විනාශයට හේතු සාධක සකස් විය. යම් තරමකට හෝ පැරකුම් චරිතය අභිබවා දේශපාලන ස්ථාවරත්වයක් ගොඩ නගා ගැනීමට උත්සාහ කළ නිශ්ශංකමල්ල රජු ඔහුගේ ශිලාලේඛනයන්හි වැව් බොහොමයක් කළ බව කීවද මෙය එක එල්ලේ පිළිගැනීම උගහටය. නිශ්ශංක සමුද්‍රය වැනි විශාල වැවක් කරවූ බවත් විජයකුලම් වැනි එක් දවසින් වැවක් කරවූ බවත් සඳහන්ය. කෙසේ වුවද මහ පැරකුම් රාජ චරිතය අභිබවා යාමේ අභිරුචිය මත පරාක්‍රම රජුට පසුව බිහිවූ අවසන් කීර්තිමත් චරිතයක් ලෙසින් ද හඳුන්වා දීමට පිළිවන.

නිගමනය.

රජරට ශිෂ්ටාචාරයේ වාරි නිර්මාණ විශේෂයෙන්ම රාජ්‍ය අනුග්‍රහය මත කාලීනව සැලකිය යුතු ප්‍රවණතාවයන් ඔස්සේ වර්ධනය වූ ආකාරය උක්ත කරුණු තුළින් අපට මනාව ඒත්තු ගන්වයි. වාරි නිර්මාණ මුල් කාලීනව පැවති ආකාරයට ඉදුරාම වෙනස් ආකාරයකින් අදියර 4ක් යටතේ වර්ධනය වේ. මෙහිලා විශේෂයෙන්ම කිවයුතු කරුණ නම් එකල බිහිවූ රාජ්‍ය පාලකයන්ගේ ප්‍රධානත්වයෙන් මෙකී සංවර්ධනයේ ත්‍රිව්‍රතාව ඉහළ නැංවීමට මනා පිටුබලයක් වූ බවය. එකල පෙර සිරිත පදනම් කරගත් රාජ්‍ය පාලකයන් සිය වගකීම් නිසියාකාරව ඉටුකල බවටත් එකල ස්වයංපෝෂිත ආර්ථිකයක් දායාද වූයේ කුමන කරුණක් නිසාදැයි මෙමගින් අපට වටහා ගැනීම අපහසු නොවේ. අනුරාධපුර රාජ්‍යයේ මුල් කාලයට සාපේක්ෂව මැද භාගය වන විටත් මැද භාගයේ සිට පොළොන්නරු රාජ්‍ය දක්වාත් ක්‍රමික පියවරයන් ඔස්සේ ජල හිගයට පිළියමක් වශයෙන් මොවුන් ප්‍රථමයෙන් ඉතා සරලව ආරම්භ කළ වැව් කර්මාන්තය රාජ්‍ය අනුග්‍රහයෙන් මහා කර්මාන්තයක් බවට පත් කරන අතර ඉතා කුඩා ප්‍රමාණයේ ගම් වැවක සිට මහා පරිමාණ වැව් නිර්මාණය දක්වා විකාශනය වීමක් මේ සියල්ලෙන් ම අවසන ප්‍රතීයමාන කරවයි.

පරිශීලන.

නිකලස්, සී. ඩබ්ලිව්., (1972) ***කෘෂිකර්මය සහ ජලානයනය, ලංකා විශ්වවිද්‍යාලයේ ලංකා ඉතිහාසය, කාණ්ඩය ii***, විද්‍යාලංකාර විශ්වවිද්‍යාලය, 526-530 පිටු.

විතානාච්චි. සී. ආර් (2017) ***පුරාණ ශ්‍රී ලංකාවේ වාරි කර්මාන්තය***, පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ 07

විතානාච්චි. සී. ආර්. (2009) ***පැරණි අනුරාධපුර නගරය ආශ්‍රිත ජල සම්පාදනයෙහි ලා වාරි කර්මාන්තයේ දායකත්වයත්වය හඳුනාගැනීම***

http://repository.rjt.ac.lk:8080/xmlui/handle/123456789/1657

විතානාච්චි. සී. ආර්, ***ලංකාවේ පැරණි ජල කළමනාකරණය මගින් වර්තමානයට ලබා ගත හැකි ආදර්ශය (දැදුරු ඔය ආශ්‍රිත ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන ප්‍රතිඵල ඇසුරිනි)*** http://repository.rjt.ac.lk:8080/xmlui/handle/123456789/1657

විතානාච්චි. සී. ආර්, (2018) ***පුරාණ ශ්‍රී ලංකාවේ වාරි කර්මාන්තයේ විකාශනය,*** http://www.vidusara.com/2018/11/07/feature2.html

සිරිවීර ඉන්ද්‍රකීර්ති ,***රජරට ශිෂ්ටාචාරය සහ නිරිතදිග රාජධානි*** ,දයාවංශ ජයකොඩි සහ සමාගම ,කොළඹ 10